

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
професор О.М. Власенко
« 16 » лютого 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ»

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>227 «Терапія та реабілітація»</u>
Спеціалізація	<u>227.1 «Фізична терапія»</u>
Освітня програма	<u>Фізична терапія</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія спілкування» укладена для підготовки фахівців галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» II курсу медико-психологічного факультету.

РОЗРОБНИКИ: д.психол.н., професор **Філоненко М.М.**
викладач **Прудка Л.М.**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології
Протокол від «01» червня 2023 року №20

Завідувач кафедри, професор _____ **М.М. Матяш**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з медико-психологічних
дисциплін
Протокол від «08» червня 2023 року №10

Голова циклової методичної комісії,
професор _____ **М.М. Філоненко**

Перезатверджено:

На 20__-20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. Протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3 кредити	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова
Модуль – 1	Спеціальність: 227 «Терапія та реабілітація»	Рік підготовки: 2
Змістовних модулів – 1		Семестр: 3 або 4
Індивідуально-дослідне завдання:		Лекції: 10 годин
Загальна кількість годин - 90		Практичні заняття: 40 години
Тижневих годин: аудиторних – 2; самостійна робота студента – 2	Освітній рівень: другий (магістерський) рівень	Самостійна робота: 40 годин
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Метою вивчення дисципліни «Психології спілкування» є ознайомлення магістрів з теоретичними аспектами психології спілкування: основні характеристики спілкування; специфіка обміну інформацією у спілкуванні; бар'єри у спілкуванні; вербальними та невербальними засобами спілкування; а також розкриває особливості психології професійного спілкування: ділове спілкування; педагогічне спілкування; ефективне спілкування, шляхи та способи його досягнення; знання психологічних закономірностей спілкування, застосування їх у професійній діяльності, ефективно взаємодіяти з співрозмовниками.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

Знати: базові поняття психології спілкування, види, структуру і закономірності спілкування; основні механізми спілкування, що впливають на його ефективність; особливості вербального та невербального спілкування, розуміння особливостей міміки, жестів, рухів, пози та здатність їх інтерпретувати; складові ефективної комунікації, основні правила культури спілкування; етикет ділового спілкування.

Вміти: характеризувати психологічні особливості спілкування; виявляти оптимальні умови спілкування; розвивати комунікативну компетентність в області ділового та професійного спілкування, переводити інформацію в іншу знакову систему; визначати найбільш ефективні засоби психологічного впливу на аудиторію, забезпечуючи ефективне застосування засобів вербальної та невербальної комунікації з аудиторією; підбирати засоби впливу на особистість в залежності від вікових та індивідуальних особливостей, дотримуватися мовного етикету відповідно до комунікативної ситуації; аналізувати конкретні комунікативні ситуації і застосовувати отримані знання для саморозвитку та подальшого професійного зростання.

Здатність продемонструвати: розв'язання типових та складних задач і проблем у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

практичні навички самопізнання та самовдосконалення; здатність застосовувати теоретичні знання основ у процесі спілкування; здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

Сприяти формуванню низки практичних навичок: здатність до конгруентної вербальної та невербальної презентації себе; вміння вільно та тактично висловлюватись, володіння культурою спілкування; здатність до активного слухання, гнучкості та креативності у спілкуванні; здатність до аналізу та оцінки комунікативної діяльності співрозмовника; здатність до ефективного спілкування у спільній діяльності (запобігання та розв'язання конфліктів, прийняття спільного рішення); здатність адекватно застосовувати психологічні прийоми та методи комунікативної взаємодії у майбутній професійній діяльності.

Самостійно вирішувати: завдання, пов'язані з пошуком інформації з різних джерел, для вирішення професійних завдань; практичні задачі, пов'язані з професійним самовдосконаленням.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

ЗК 01. Здатність до аналізу медичних, соціальних та особистісних проблем на основі біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності

ЗК 02. Здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнта/клієнта, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення;

ЗК 06. Здатність працювати автономно, проявляючи наполегливість і відповідальність щодо поставлених завдань і обов'язків.

ЗК 07. Здатність працювати у складі мультидисциплінарної команди.

ЗК 08. Здатність до ефективного письмового та усного професійного міжособистісного спілкування з клієнтами, членами мультидисциплінарної команди, фахівцями охорони здоров'я, соціальної та освітньої галузей.

ЗК 09. Здатність адаптуватися та знаходити оптимальне рішення у нових ситуаціях, співпрацюючи з пацієнтом/клієнтом і членами мультидисциплінарної команди.

ЗК 11. Здатність керувати, мотивувати людей рухатися до спільної мети, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Здатність діяти згідно професійного Етичного Кодексу фізичного терапевта або ерготерапевта та цінувати індивідуальні та культурні відмінності між пацієнтами/клієнтами, членами мультидисциплінарної команди.

Результати навчання з дисципліни:

СК 01. Здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії.

СК 04. Здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману від колег інформацію.

СК 06. Здатність допомагати пацієнту/клієнту зрозуміти, сформулювати та реалізувати власні потреби.

СК 07. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми реабілітації, які стосуються фізичної терапії.

СК 14. Здатність діяти самостійно в умовах професійної ізоляції.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Демонструвати знання біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності та вміння аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

ПРН 2. Демонструвати вміння аналізувати, вибирати і трактувати отриману від колег інформацію.

ПРН 4. Демонструвати здатність знаходити, вибирати, оцінювати обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності.

ПРН 6. Проводити опитування пацієнта/клієнта для визначення порушень функції, активності та участі.

ПРН 9. Демонструвати вміння спілкування з пацієнтом/клієнтом, проводити опитування пацієнта/клієнта, для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та очікуваних результатів фізичної терапії.

ПРН 16. Постійно дотримуватись безпеки для практикуючого фахівця та пацієнта/клієнта.

ПРН 17. Демонструвати вміння проводити самостійну практичну діяльність.

ПРН 18. Демонструвати вміння вербального і невербального спілкування з особами та співрозмовниками, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПРН 19. Демонструвати вміння проводити інструктаж, навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПРН 24. Дотримуватись основних юридичних та етичних вимог, провадити діяльність зі згоди пацієнта/клієнта.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Психологічні закономірності спілкування

Змістовий модуль 1. Поняття про спілкування. Спілкування як обмін інформацією.

Тема 1. Предмет, завдання і методи психології спілкування. Спілкування як об'єкт міждисциплінарних досліджень: предмет теорії міжособистісного спілкування; аналітичні моделі; теоретичні напрямки. Закономірності спілкування та взаємодії людей. Соціально–психологічний, психологічний та філософський підходи до спілкування. Поняття спілкування. Потреба у спілкуванні. Сутність і природа спілкування. Формування спілкування у філогенезі. Предметно-практична діяльність як основа і передумова людського спілкування. Методи дослідження спілкування. Психодіагностика міжособистісних стосунків. Дослідження комунікативних здібностей та навичок особистості.

Тема 2. Спілкування як комунікація. Процес обміну інформацією та його специфіка. Зміст понять «тезаурус», значення, смисл. Різновиди комунікації за характером впливу. Структура комунікативного процесу за Г.Лассуел. Комунікативне поле та його складові: норми, скріпти, стилі комунікації, когнітивне навантаження на учасників та часові і просторові обмеження. Бар'єри спілкування та їх особливості. Загальна характеристика засобів комунікації.

Вербальна та невербальна комунікація. Сутність невербальної комунікації. Системи невербальної комунікації. Цілі невербальної комунікації. Проблеми кодування та декодування невербальних повідомлень. Основні поняття теми: «тезаурус», значення, смисл, скрипти, стилі комунікації, бар'єри спілкування, вербальна комунікація, невербальна комунікація, кінестика, гапліка, паралінгвістика, екстралінгвістика, окулесика, ольфакція, гастика, проксеміка.

Тема 3. Перцептивна сторона спілкування. Сутність поняття соціальної перцепції. Загальна характеристика процесу розуміння іншої людини. Механізми взаєморозуміння (егоцентризм, ідентифікація, рефлексія, емпатія), їх позитивне та негативне значення у спілкуванні. Поняття «каузальна атрибуція» та його роль у перцепції. Стереотипізація та її значення у сприйнятті людьми один одного. Сутність понять ефект ореолу, ефект первинності та ефект новизни. Проблема точності міжособистісної перцепції. Основні поняття теми: соціальна перцепція, егоцентризм, ідентифікація, рефлексія, емпатія, співчуття, співпереживання, «каузальна атрибуція», стереотипізація, ефект ореолу, ефект первинності, ефект новизни.

Тема 4. Спілкування та психологічний вплив. Поняття про способи впливу. Загальна характеристика способів впливу: зараження, навіювання, наслідування. Сутність соціальних явищ паніки, моди, чуток, їх передумови та наслідки. Психологічні основи впливу засобів масової інформації (ЗМІ). Сутність моделей впливу ЗМІ: модель праймінгу, модель культивування, модель «порядок денний», модель «використання та задоволення». Мета масової комунікації. Швидкість та міра впливу засобів масової комунікації. Усвідомлення впливу засобів масової комунікації. Психологічні наслідки впливу на психіку людини повідомлень з елементами агресії. Основні поняття теми: зараження, навіювання, наслідування, паніка, мода, чутки, модель праймінгу, засоби масової інформації, модель культивування, модель «порядок денний», модель «використання та задоволення».

Тема 5. Стратегії та стилі спілкування. Стратегії спілкування людини в міжособистісній взаємодії: співробітництво, суперництво, компроміс, пристосування, уникання. Типи комунікабельності людей. Модель комунікативної комунікації. Авторитарне спілкування. Демократичне спілкування. Ліберальне спілкування. Індивідуальні стилі спілкування. Параметри визначення стилю спілкування вчителя з класом. Тип діяльності вчителя в залежності від ставлення до роботи (В.М. СорокаРосінський, Є.Г. Костянкін).

Тема 6. Конфліктне спілкування. Стадії розвитку конфлікту. Явище утрудненого спілкування і його місце у структурі соціально-психологічної проблематики. Комунікативні бар'єри як вияв крайнього ступеня утрудненості спілкування. Особливості поведінки і конфліктній ситуації. Класифікація типів труднощів спілкування: ситуативні, значеннєві, мотиваційні, «бар'єри уявлень про іншого», відсутність зворотного зв'язку, прагматичні (Гібш Г., Форверг М.). Основні способи оптимізації міжособистісної комунікації.

Тема 7. Правила проведення ділових зустрічей. Формування конкретних цілей. Складання плану бесіди. Вибір часу та відповідного місця для проведення зустрічі. Вимоги до зовнішності, одягу та взуття ділових чоловіків та жінок. Прийоми створення атмосфери взаємної довіри. Налаштування співрозмовника до себе (тактика «менше говорити – більше запитувати»). Уміння вислуховувати пояснення. Психотехніки постановки питань. Фіксація отриманої інформації. Припинення розмови після досягнення наміченої мети.

Тема 8. Способи нейтралізації маніпулятивного впливу. Феномен зворотного зв'язку в міжособистісному спілкуванні. Труднощі міжособистісного спілкування. Ознаки маніпулятивного впливу. Перелік причин маніпулятивного впливу. Види та механізми маніпулятивного впливу. Можливі індикатори маніпуляції. Види психологічного захисту від

маніпулятивного впливу. Алгоритм уникнення протистояння. Алгоритм ведення конструктивного діалогу та техніки реагування.

Тема 9. Сутність, структура та основні особливості медичного спілкування. Сутність і основні характеристики медичного спілкування. Мета, суб'єкт, об'єкт і структура медичного спілкування. Професійна придатність до медичної діяльності. Комунікативні якості лікаря. Культура медичного спілкування. Ефективність психологічного контакту з пацієнтом. Емпатія та рефлексія в медичному спілкуванні.

Тема 10. Загальні етичні принципи і правила спілкування. Етика спілкування як прояв культури почуттів. Правила етикету. Толерантність як принцип ділового спілкування. Моральні еталони і зразки поведінки. Спілкування і манера поведінки. Взаємини між співробітниками. Форма звертання. Спілкування з іноземними партнерами.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин			
		Усього	Л	П	СРС
Модуль 1. Психологічні закономірності спілкування					
1.	Предмет, завдання і методи психології спілкування	10	2	4	4
2.	Спілкування як комунікація	8	0	4	4
3.	Перцептивна сторона спілкування	10	2	4	4
4.	Спілкування та психологічний вплив	10	2	4	4
5.	Стратегії та стилі спілкування	8	0	4	4
6.	Конфліктне спілкування	8	0	4	4
7.	Правила проведення ділових зустрічей	10	2	4	4
8.	Способи нейтралізації маніпулятивного впливу.	8	0	4	4
9.	Сутність, структура та основні особливості медичного спілкування	8	0	4	4
10.	Загальні етичні принципи і правила спілкування.	10	2	4	4
ВСЬОГО ГОДИН:		90	10	40	40

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ п.п	Тема	Кількість годин
1.	Предмет, завдання і методи психології спілкування	2
2.	Перцептивна сторона спілкування	2
3.	Спілкування та психологічний вплив	2
4.	Правила проведення ділових зустрічей	2
5.	Загальні етичні принципи і правила спілкування.	2
ВСЬОГО ГОДИН:		10

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія спілкування» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п.п	Тема	Кількість годин
1.	Предмет, завдання і методи психології спілкування	4
2.	Спілкування як комунікація	4
3.	Перцептивна сторона спілкування	4
4.	Спілкування та психологічний вплив	4
5.	Стратегії та стилі спілкування	4
6.	Конфліктне спілкування	4
7.	Правила проведення ділових зустрічей	4
8.	Способи нейтралізації маніпулятивного впливу	4
9.	Сутність, структура та основні особливості медичного спілкування	4
10.	Загальні етичні принципи і правила спілкування	4
ВСЬОГО ГОДИН:		40

8. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія спілкування» лабораторні заняття не заплановані.

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ (ІНДИВІДУАЛЬНОЇ) РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

№ п.п	Тема	Кількість годин
1.	Предмет, завдання і методи психології спілкування	4
2.	Спілкування як комунікація	4
3.	Перцептивна сторона спілкування	4
4.	Спілкування та психологічний вплив	4
5.	Стратегії та стилі спілкування	4
6.	Конфліктне спілкування	4
7.	Правила проведення ділових зустрічей	4
8.	Способи нейтралізації маніпулятивного впливу.	4
9.	Сутність, структура та основні особливості медичного спілкування	4
10.	Загальні етичні принципи і правила спілкування.	4
ВСЬОГО ГОДИН:		40

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Передбачається вивчення додаткових запитань для самостійного опрацювання, які не входять до плану практичних занять і забезпечують поглиблене вивчення студентами тем з дисципліни. Зміст самостійної роботи з дисципліни складає: підготовка до практичних занять (відповідно з переліком завдань підготовки до практичних занять), самостійне опрацювання (конспектування) нормативно-правового матеріалу, самостійне опрацювання наукових і

періодичних видань (перелік літератури міститься у робочій програмі), самостійне вивчення окремих тем (питань) курсу. Підготовка до заліку.

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі - ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. На індивідуальну роботу відводяться бали з поточного контролю за рішенням кафедри (Протокол від «18» червня 2021 року №21). Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові за різні види індивідуальних завдань і додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ - підготовка повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Загальна характеристика спілкування
2. Невербальні засоби спілкування
3. Конфліктність та агресивність у спілкуванні
4. Форми впливу на партнерів
5. Особистісні фактори ефективної комунікації
6. Стиль керівництва та особистісні властивості
7. Гендерні особливості комунікації.
8. Конфліктні ситуації та шляхи їх вирішення.
9. Емоційний контакт. Емоційні конфлікти.
10. Примітивні міжособистісні реакції.
11. Емпатія та рефлексія в медичному спілкуванні.
12. Засоби впливу і прийоми переконання.
13. Засоби та прийоми привертання уваги.
14. Згадайте три випадки, коли Ви допомогли комусь вирішити проблему за допомогою спілкування.
15. Наведемо ситуацію: «Читаючи будь-яку книгу, ми спілкуємося з автором цієї книги, навіть не знаючи його, не бачачи, не контактуючи з ним отримуємо інформацію». Чи відбувається при цьому процес комунікації? Який вид спілкування проявляється при цьому?

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання: I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

а) словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес- конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда;

б) наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; в) практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою й інтернет-ресурсами; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є: систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання творчих завдань та розв'язання задач; виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів: тестові завдання; розрахункові завдання; обговорення проблеми, дискусія; аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу); ділові ігри (кейс-методи); презентації результатів роботи; інші.

Кінцевий контроль, форма кінцевого контролю – **диференційний залік (ДЗ)** передбачає визначення рівня сформованих знань і навичок. Його проводять по завершенню вивчення дисципліни. Форма проведення (ДЗ) визначається навчальною робочою програмою. При встановленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання. Допуском до складання (ДЗ) є 75% відвідування навчальних аудиторних занять, в тому числі і лекцій. Студент складає ДЗ з **тією кількістю балів**, яку він накопичив впродовж **поточного навчання**. Форма проведення ДЗ та вид завдань визначаються навчальною (робочою) програмою з дисципліни та регламентом кафедри. Зарахування кредиту за вивчену дисципліну здійснюється при умові накопичення загальної кількості отриманих студентом балів, що має бути не меншою за мінімальну, яка

визначена робочою навчальною програмою з дисципліни і відповідає мінімальному значенню оцінки **E**, а отже, складає **111 балів**. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність – 200 балів за шкалою ECTS.

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю здійснюється за 200 бальною системою контролю знань, прийнятого в університеті та національною шкалою і відображаються у відповідних відомостях.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогане, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою програми для вивчення теми. Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок				Виконання індивідуального завдання
			Традиційні оцінки				
			"5"	"4"	"3"	"2"	
Модуль 1 90/3,0	1	20	9	7	6	0	20

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, і визначатися кількістю тем у модулі. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

ЗАГАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Види роботи	Сума балів
Поточна успішність (тем практичних занять – 20; 1 тема – 9 балів)	180
Самостійна (індивідуальна) робота	20
Разом поточна робота студента	200
Підсумковий контроль (диф.залік)	
Всього	200

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни складається з: робочої програми навчальної дисципліни, програми навчальної дисципліни, ілюстративних матеріалів. До його складу також входять: список рекомендованої літератури, мультимедійний лекційний матеріал, опорні конспекти практичних занять, документальні фільми.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО і ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Значення спілкування в житті суспільства та особистості.
2. Види спілкування, їх характеристика.
3. Категорія спілкування в психології.
4. Особливості спілкування людей з різними модальностями.
5. Психологія ділового спілкування.
6. Структура та функції спілкування.
7. Мова як показник загальної культури спілкування.
8. Вербальні форми передачі інформації.
9. Невербальні форми передачі інформації.
10. Види слухання (нерефлексивне й рефлексивне), їх характеристика.
11. Проксеміка як складова невербальної комунікації
12. Паралінгвістика як форма передачі невербальної інформації.
13. Особливості ділового листування, його види.
14. Кінестетика як складова невербальної комунікації.
15. Психологічні аспекти візуального спілкування.
16. Особливості маніпулятивного стилю взаємодії людей.
17. Особливості імперативного стилю взаємодії людей.
18. Оптимум точності соціальної перцепції. Сутність поняття.
19. Вплив каузальної атрибуції на поведінку людини.
20. Характеристика ефектів ореолу, новизни й первинності.
21. Сутність поняття «ідентифікація». Відмінність ідентифікації від референтності.
22. Емпатія як складова соціальної перцепції.
23. Значення рефлексії у міжособистісному спілкуванні.
24. Основні психодіагностичні методики визначення здібності до спілкування.
25. Міжособистісна атракція, особливості її формування.
26. Явище утрудненого спілкування і його місце в структурі соціальнопсихологічної проблематики.
27. Види труднощів спілкування: комунікативний і діяльнісний аспекти.
28. Проблеми внутрішньо групового спілкування в умовах спільної діяльності.

29. Вплив міжособистісних відносин на динаміку й функції ділового спілкування.
30. Прояви утрудненого ділового спілкування, обумовлені індивідуально-психологічними особливостями

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К.:Центр учбової літератури, 2008. – 592 с
2. Коноваленко, М. Ю. Теорія комунікації / В. А. Коноваленко, М. Ю. Коноваленко. К., 2012. - 415 с.
3. Кудін А. В. Психологія вирішення конфліктів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Кудін. - Х. - К., 2006. - 320 с.
4. Рогов Е.И. Психологія спілкування/ Е.И Рогов. – К.: Владос, 2001.
5. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 224 с. [Електронний ресурс] — (Режим доступу: <https://lkkcip.at.ua/ld/0/24--.pdf>).
6. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб/ І. М. Цимбалюк. К.:Професіонал, 2004. – 304 с.

Додаткова:

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В.,Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. – Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ», – 2015. 160 с.
2. Балабанова Л. В. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. В. Балабанова, К. В. Савельєва. – К. : Професіонал, 2009. 280 с.
3. Головаха Є.І. Психологія людського взаєморозуміння. Київ: Україна - Інститут соціології НАН України, 2002.
4. Заброцький М. М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 112 с.
5. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навч. посіб. / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. – К. : Професіонал, 2006. 416 с.
6. Скібська Л. І. Конфліктологія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 384 с.
7. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування: навчальний посібник / І. О. Трухін. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 336 с.
8. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. "Академвидав", 2004. 280 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. <http://psylib.org.ua/books/andrg01/txt05.htm>
2. <http://svyato.su/9-что-такое-neverbalnaya-kommunikaciya.html>
3. <http://lifeglobe.net/blogs/details?id=479>
4. http://soznaniye.at.ua/publ/teorija_lzhi/raspoznavanie_vranja_chast_1/2-1-0-4